

Guapa (I)(ALDC, VIII, 1792. *Guapa*)

Aquest concepte és pres dels enunciats Q 2111. És una noia *molt bonica* i Q 2404. La noia que hem vist és *bonica*. El comentari lingüístic es pot estendre al masculí *guapo*. Les respostes a aquest enunciat, amb els corresponents comentaris, es divideixen en dos mapes: en aquest mapa, *Guapa (I)*, hem cartografiat només aquest lexema amb les seves variants fonètiques i morfològiques; els seus nombrosos geosinònims (*bonica*, *maca*, *polida*, etc.) són objecte d'estudi a Geosinònims de *guapa (II)* (veg. mapa 1275).

Guapo 3, 28, amb el seu *f. guapa*, és un manlleu al cast., on es documenta des del s. XVIII i és d'origen fosc, potser del llat. *VAPPA* 'vi insípid; brètol' a través del fr. ant., dial. i argòtic *wape*, *gape*, *gouape* 'insuls; brètol' (*DECat*), una hipòtesi que continua amb la inicial foscor pel que fa a l'aspecte semàntic. Crida l'atenció la presència d'aquest castellanisme a tot el domini lingüístic, tret de l'alg., on no va arribar per la cronologia tardana del mot (s. XVIII). Es registren les var. morfològiques *guapeta* 108, 181, dim., *guapíssima* 116, superlatiu; i les fonètiques, *gopa*, específicament ross., i *uapa* 165, del val., amb pèrdua de la *g-* inicial a partir de contextos on aquesta esdevé intervocàlica (*dona guapa*), pèrdua semblant a la de *-g-* de

agulla > *aïlla*, *arruga* > *arrua* (cf. *PALDC*, I, mapes 24 i 25). El sentit inicial del cast. era de 'rufià', "chulo", per a expressar més tard el concepte de 'que té un conjunt de gràcies o de qualitats que, manifestades sensiblement, desperten un delit espiritual, un sentiment d'admiració', un mot traspassat al cat., fins i tot al ross., on és usat pels escriptors del s. XIX; la var. *gopo*, *gopa*, amb monoftongació del grup GUA-, com en *engony*, *igol* (cf. *PALDC*, III, mapa 411 i VIII, mapa 1122), és un indicatiu de fort arrelament en aquell dialecte, com ho és l'extensió del mot a éssers inanimats (una font, una casa, un cotxe, el català, etc.). Una altra mostra de l'assimilació ferma del castellanisme a la major part del territori és la frondosa derivació morfològica (*guapor*, *guaperia*, *guapera*), algun matis semàntic (*guapo!*, per l'aprovació irònica de quelcom) i la seva presència en cançons populars i alguns refranys (Corbera, 1982); per a aquests aspectes i per a la penetració del cast. en ross., veg. Veny, 1978 a: 191-192.

Guapo, *-a*, com *maco*, *hermós*, *bela*, etc., que veurem a Geosinònims de *guapa (II)*, són exemples del recurs a una altra llengua per a expressar el concepte 'bell'.

Guapo (guapa) és mot normatiu des del *DIEC*₁, 1995.

